రంగ భూమి

"బ్బాంగ్లాదేష్‌ను గుర్తించాలి, అన్నాడు" వక్త. కళ్లు మూసుకుని ఎడంచేత్తో ఉపన్యాసాన్ని మరికాస్త ఒత్తుతూ, తలఊపు కాస్త క్రాపు చెదర గొట్టింది. పెదవుల మీద వెటకారపు చిరునవ్వు .మూపిన కళ్ళ చిరునవ్వుతో మరి కాస్త మూసుకున్నాయి.

నోరంతా పిగరెట్టు కోరింది. సభలో కాల్చడానికి వీల్లేదు. కొనలేదు కూడ. తెలిసే జేబు తడుముకున్నాను, రెండు రూపాయి కాగితాలూ భద్రంగా ఉన్నాయి. ఉన్నవి రెండే.

"ఇది జాతీ-మమత-ప్రశ్నకాదు మ్మానవ సమస్య. మ్మానవ సమస్య హిందూ క్కాదు ముస్లిమ్ క్కాదు మ్మానవ సమస్య"

మళ్ళీ కాస్త క్రాపు గెంతింది. క్రాపులో పాయ. ఎడం చెయ్యి ఊపి నప్పుడల్లా ఎగిరి యథాస్థానంలో పడుతుంటుంది. అతడు శరీరం అంతటీ తోటి ఉపన్యసిస్తాడు.

"అమ్రికా సంగతేంటి? అమ్రికా? అళ్ళకి మందుగుండిస్తనారంటాగా పాకీస్తానోళ్ళకి ?"

కళ్ళు సగం మూసుకుని అడిగాడు. మాముందు వరుసలో కూర్చున్న వమో వృద్ధు. మూడు నాలుగు రోజుల వయసుగల తెల్లటి గెడ్డం బూరుగు దూదిలా నల్లటి డొక్కు దవడల మీద అంటుకుని వుంది. అడుగుతున్నప్పుడు నోరు ఎడంపక్కకి ఎక్కువ సాగింది చూపులేని చూపులు అతని ఎదుట కూర్చున్న ఆసామీ మెడమీద కదలకుండా నిలిచాయి.

చాల పేపుగా ముక్కుకి తగులుతున్న సారా వాసన యిప్పుడు మెదడుకి తగిలింది.

"ఉక్", అన్నాడు నా వరుసలో ఎడం పక్క నాలుగో ఆసామీ.

"ఏం? అమ్రికా సంగతేంటని అడక్కూడదా? మరి చైనా అబ్బా"

"షటప్". సభలో ఎక్కడో మరో గొంతు.

నోరు ఆకలిగా అరిపోయింది. సారా వాసన ఆకలి రెకెత్తించింది. లేచి మెల్లగా వరస చివర వరకు వచ్చాను. నలుగుర్నిదాటి. అడ్డతాడు కింద నించి వంగి నడవలో పడ్డాను సభలో నిమ్నోన్నత జాతుల మధ్య నడవలో

"అందుచేత మనం బ్యాంగ్లాదేష్‌ను వెంటనే...."

పేవ్ మెంట్ మీదికి వచ్చేసరికే నాకన్న ముందు జాగ్రత్తపడ్డ జనం తోసుకుంటూ పోతున్నారు. బస్ స్టాపుల దగ్గరికి.

జేబు తడుముకున్నాను. లేని సిగరెట్ల కోసం. కాదు. ఉన్న రెండు రూపాయి నోట్ల భద్రత కోసం. నాభుజం తట్టారెవరో. వెనక్కి తిరిగి చూశా రామసుబ్బు. మీటింగుకొచ్చాడా? అలాంటి అభిరుచులు ఆతనికున్నాయని నేననుకో లేదు.

జనం పలచగా ఉన్నవేపు అనుకోకుండ నడిచాం. ఒకటాక్సీ మమ్మల్ని మొగమాట పెట్టడానికి మెల్లగా ఆగుతూ మా పక్కగా పాగింది. చెయ్యి ఊపాడు రామసుబ్బు.

"మీ ఇల్లెక్కడ?"

రాయపేట.

"ఎక్కు"

ఎక్కకేం జేస్తాను. ఎక్కి జేబులో రెండు రూపాయలు తడుముకున్నాను.

"మొదల్లే మాంబళత్తిలే ఎన్నైచ్చ ఉట్టిట్టు అప్పరం రాయపేట"

నా గుండెలు కాస్తా బొడ్డుదాకా జారాయి. రామసుబ్బు నాతో మాట్లాడుతూనే డ్రైవరుకి దారి చేప్తున్నాడు.

ఫష్టని వాడు క్లబ్బు జాకీ కొట్టినాడు తీప్తినంచే పన్నెండు గుడ్, లోనికి పోతే షో అయేదాన్కి చాన్సుండే. పోతివి షో ఆల్ కౌంట్ రాలే.

చక్రంగాడు డీల్. ఫుల్ కౌంట్ .నూత్రి మూణు.... మొళ్ళమా అప్పా! ఇత ఉపక్కం.... ఫూల్ ఫోచ్ అంబదురుబా.... నా జేబులో రెండే రామసుబ్బి గాడు మీటరు మీద నూట అరవై. జేబులో డబ్బు చాలదు. ఇంట్లో లేదు. రాత్రి పదిగంటల వేళ పక్కఇంటి వాళ్ళను లేపి అప్పు అడగాలి. రిస్టు వాచి ఇచ్చిరేపు రమ్మంటాను అయితే సిగరెట్లు ఎందుకు కొనకూడదు.

ఇంటి ముందు ఆగింది "మూణు ఇరువదు" జేబు తడుముకున్నాను. పోయిన పది రూపాయిలా నోటు కోసంలాగ

"ఎన్న సార్!"

పది రూపాయలు ఎక్కడో పోగొట్టుకున్న కాల్పనిక సత్యం మాట ల్లోకి అనువదించ బోతుంటే.

"అమ్మయ్యా! వొచ్చావా!" ఆప్తివరుడి గొంతు! మా ఇంటి కిటికిలోంచి తొంగి చూసింది అతని ముఖం.

"టాక్సీ ఉంచు మనం పోవాలి."

ప్రాణం లేచొచ్చింది.

"పెదవ మీటింగులూ మవ్వూ సాయంత్రం నుంచి ఫోన్ చేస్తున్నా. ఆరోసారి చేస్తే ఇంక ఆవిడ తిడతారని వొచ్చేశా. ఎప్పటికన్నా రాకపోతవా అని "

" పాపం ఎంత భయం నేనంటే "

అంది మా ఆవిడ అరుగుమీద నిలబడి.

కోటు లోపల చంక కింద ఎత్తుగా కనబడుతోంది. అతనెక్కుతుంటే సరుకు. పెద్ద మా ఆవిడకి కనపడకుండా దాపరికం!

"ఎన్ని గంటలకి" మా ఆవిడ వేసింది సబబైన ప్రశ్నే.

"ఎందు కండీ- పదీ పదిన్నారా లోపుగా —"

"ఈ రాత్రా. రెపొద్దున్నా?" అదీ సబబైన అనుమానమే

టాక్సీ కదిలాక ఇంక ధైర్యంగా సిగరెట్లకి రెండు రూపాయలు పెట్టు బడి పెట్టొచ్చునని పించింది. పిచ్చి ఆలోచన! అప్పారావుండగా నేనెందుకు కొనడం!

అప్పారావు పేరు సోమసుందరం. 'సోమ్స్' అంటాం. గాల్స్‌వర్దీఫార్సైట్ సాగాలోని ప్రసిద్ధి అప్పారావు పేరు అంచేత అప్పారావు కూడ.

"ఏమిటి విశేషం?"

ప్రశ్నలో కుతూహలం లేదు.

"విశేషం "ఏదైనా దక్కేది అనుభవం. చెయ్యి జేబువెతికింది. రెండు రూపాయల కోసం కాదు. అలవాటుకొద్దీ. సిగరెట్లకోసం సోమ్స్ ఆత్రంగా తీసి ఇచ్చాడు. సిగరెట్టు పెట్టీ అగ్గిపెట్టీ. ఎందుకీ అతి మర్యాద? ఏదో ఉంది నాతో పని. నాతో ఏం పనుంటుంది వీడికి? పేరుతప్ప డబ్బులేని రచయితతో!

టాక్సీ పంపేస్తుంటే అడిగాను. "తిరిగి ఇళ్ళకు చేరుకోడం!"

"మన కారుందిగా! సుబ్బిగాడికోసం పంపా సామగ్రి తీసుకురమ్మని"

గోల్ఫ్ అనెక్సీ హాలులోంచి వెనక వరండాలోకి అడుగు పెట్టాం. వైతరణి వాసన గుప్పుని గుండేలంతా నిండిపోయింది. కాస్త తల తిరిగినట్లయింది.

"ముత్తూ! ఆరుకుర్చీలు రెండు గుండ్రబల్లలు వెయ్యి కాస్త అటు. జీడిపప్పు. ఫింగార్ చిప్సు చెయ్యి తొందరగా ....

ముత్తు అతి హడావిడిగా ఏర్పాట్లు చేస్తున్నాడు స్తంభానికి జేర్లబడ్డాను ఇలాంటి క్లబ్బులో మెంబరౌతానా ఎప్పటికన్నా! చెయ్యిజేబుతడిమింది. రెండు రూపాయలు అంతులేని పేరుప్రఖ్యాతులు నాఆస్తి!. ఇలాంటి మిత్రులు అప్పుడప్పుడు పిలుస్తుంటారు నన్ను ఎందుకు పిలుస్తారో! ఈమిత్రులు ఎవరూ నా పుస్తకం ఒక్కటి చదవలేదు కాని గొప్ప రచయితనని ఒప్పుకుంటారు

రెండు కార్లు ఆగాయి అవతల ఒక దాని వెనక ఒకటి. తెల్లని

ఇద్దరు వ్యక్తి ఒకడూ దిగాడు ఒక కారులోంచి తెల్లగా చీకటిహాల్లోంచి నడిచి వచ్చాడు లోపలికి. సోమ్స్ "ముత్తూ! "ముత్తూ ఇడియట్ హాల్లో లైట్ వెయ్యాలని తెలీదు!" అన్నాడు ఆత్రంగా.

'లైట్ ఉండనీకండి! చీకట్లో ఉంటే వెలుగులోవన్నీ స్పష్టంగా చూడొచ్చు, అన్నాడు తెల్ల ఖద్దరు వ్యక్తి. చీకట్లో "ఖద్దరు" ఎలా కనిపించింది నాకు! కన్ను చూడలేకపోయినా, మెదడు గ్రహించింది.

"ఇతను మా ఫ్రెండు. నవలలు రాస్తారు" అని

"వారిని చూడలేదుగాని, తెలుసు"

"వీరు ఫలానా ఫలానా .... కొత్త కాంగ్రెసు ఎం. పి. అన్నాడు సోమ్స్.

మూడు కుర్చీలూ ఆక్రమిస్తుంటే రెండో కార్లో జనాన్ని గురించి నాకు ఆత్రం యెక్కువైంది.

"నేనే తీసుకు రమ్మన్నాను మిమ్మల్ని. మిమ్మల్ని కలుసుకోవాలని చాల కాలంగా. నేను యూరప్ నించి తిరిగొచ్చి నప్పటినించీ ...." అన్నాడు ఖద్దరు ఎం. పి.

"సామగ్రి" రంగ ప్రవేశం. రామసుబ్బు రంగారావు వైతాళికులు. ఖద్దరు ఎం. పి. మాటలు తాత్కాలికంగా చెవికి ఎక్కలేదు నాకు.

"మిస్ సుందరీ పిళ్ళై. ప్రఖ్యాత నర్తకి." రంగారావు ప్రకటన.

సోమ్స్ అతి చాకచక్యంగా ఖద్దరు ఎం.పి. పక్క చేతుల్లేని కుర్చీలో కూర్చో పెట్టాడు సామగ్రిని. అతను లోకసభామర్యాద ననుసరించి "స్వాగతం" అన్నాడు. రాజకీయ దరహాసం జతచేర్చి కాస్త నడుం ఎత్తి నట్టు ఎత్తి వెంటనే నావంక తిరిగి, వెనకటి సంభాషణ. అంతరాయం కలిగినప్పటినించీ అందుకున్నాడు.

"నేను యూరప్ నించి తిరిగొచ్చినప్పటినించీ."

తెలుసయ్యా. పేపర్లో పడిందిగా నీబొమ్మతోసహా! సర్కారు సొమ్ము (తేరగా వొస్తే యూరప్ ఏమిటి. చంద్రమండలం దాక పోయొస్తాను నేను)

"ఫ్రాంక్ ఫర్టులో నా ప్రసంగం ఒకటి రికార్డు చేశారు రేడియోకి."
(వెయ్యేరామరి! మనఎం.పి.లు యెంతవాళ్లో పైదేశాల వాళ్ళకేం తెలుస్తుంది!)

"అందులో మీనవలని గురించి రెండు నిమిషాలు చెప్పాను. మీ 'అభ్యాగతులు నవలని గురించి"

నా నవాలా! అభ్యాగతులా. అది చదివిన ఎం. పి. చదివి అర్థంచేసుకున్నా ఎం.పి. దాన్ని గురించి పరదేశంలో రేడియోప్రసంగంలో రెండు నిమిషాలు మాట్లాడిన ఎం. పి. ఒకడున్నాడా!!

"గుంటర్ గ్రాప్ రచనా శిల్పానికి దీనికి ఉన్న పోలికలు ...."

పట్టేశాడు అమ్మగారిది కొడుకు! పరవాలేదు. గుంటర్ గ్రాస్ని చదివిన ఎమ్. పి. ఒకడున్నాడంటే దేశానికి వినాశం మరీ అంత దగ్గర్లో లేదని ఒప్పుకోవాలి!

"తేడాలు— తర్కించాను"

సోమ్పకి ఈసంభాషణ అంతగా నచ్చలేదు. మగువ మధువుల జమిలి అల్లిక వలలో ఎమ్.పి. గారిని పట్టాలని అతని ఆత్రం. పానీయం గ్లాసుల్లో స్వయంగాపోస్తూ సుందరీ పిళ్ళె చెవిలో గుస గుస లాడాడు. సుందరీ పిల్లై చల్లని ఐస్ సోడా విస్కీ మీద పోసి. చురుకుగా చేమరుస్తున్న గ్లాసు ఆచేత వయ్యారంగా ఎమ్.పి. గారికి అందించబోయింది. సాహిత్యప్రియ ఎమ్. పి. చేత్తో అందుకో బోయాడు. వయ్యారంలో గారం జతజేర్చి. 'ఉహు' అంది. అని పెదవుల కందించింది. ఎం. పి. చప్పరించకుండా ఆమెవంక చూసి.

"పిల్లే! సంస్కృత సంబోధన .తప్పుపట్టుకోవద్దు—ఎవరి చేత్తో వారు పట్టుకుని చప్పరిస్తే తప్ప విస్కీ పట్టివ్వదు."

గ్లాసు తన చేతిలోకి తీసుకున్నాడు ఎం.పి. మరొక చేతితో ఆమెడాకేలు

కదిలించాడు. గ్లాసు బల్లమీదపెట్టి. అచేత్తో ముత్తుపెట్టిన ఫింగర్ చిప్స్‌కాస్త మిర
పకాయసాస్‌తో జోడించి అప్యాయంగా నమిలి. మరొక గుక్కెడు విస్కీతాగి,

"మీరు ఆనవలవి ఇంగ్లీషు లోకితర్జుమా చేయించి ఇవ్వగలిగితే పబ్లి
షర్స్‌ని నేను చూపిపెడతాను. ఇంగ్లీషు తర్జుమా—బాగుంటే—అమెరికాలో
పబ్లిష్ చేయించవచ్చు. జర్మన్ వెర్షన్ గారంటీ"

"పిల్లే అయనమీదికి జరిగింది. అయన దాకీలు ఆమె చేల చెరంగు
కూటువ చిన్నకల్లోలం లేవదీస్తోంది" పిల్లే మరికాస్త ఒరిగింది.

నాచెయ్యి అనుకోకుండా జేబు తడిమింది. రెండురూపాయి కాగితాలూ
నాజీవిత పునాది రాళ్ళలా తగిలాయి. సోమ్స్ పొరబడి సిగరెట్టు అందించాడు
పిస్టల్ లాంటి లైటర్‌తో వెలిగించాడు.

"సింగాపూర్‌లో కొన్నా" అన్నాడు కాస్త గర్వంగా.

అరగంట వరకు అసందర్భమైన సంకోచాలతో సంభాషణ నడిచింది.

"బాంగ్లా విషయం నిండా బాగాచెప్పినాడు" రామసుబ్బు.

"లిక్కర్ లైసెన్సు దండిగా ఇచ్చి పారేస్తున్నారు-నేనూ పెట్టా రంగా

"ఆదర్శాలకీ ఆచరణకీ మధ్య అంతరం మన దేశంలో ఉన్నంత
ఎక్కడా లేదు" ఎమ్. పి.

"మన ప్రస్తుతపార్టీయే దానికి సాక్ష్యం"
నేను కాస్త తెలివి తక్కువగా-తిక్కగా, సోమ్స్ కంగారు ఎం.పి. దరహాసం
పిల్లే పీనపయోధర మర్దన చంచలకయుగళాలి, ఎం.పి. ఆలోచనాపూర్వకంగా
అన్నాడు.

"వాస్తవికంగా బ్రతకడం ఆలోచించడం మనకి అలవాటు కావాలి.
పాతచింతకాయ పచ్చడి ప్రాచీనౌన్నత్యాన్ని గురించి చర్చిస్తూ చచ్చుబ్రతుకుల
బ్రతికి ఏంలాభం? చెప్పేదానికి చేసే దానికీ పొత్తుకలవాలి. మనమిత్రుడు ఆ
నవల అద్భుతంగా రాశాడు. దురదృష్టవశాత్తు రచయితల్లోనే చాల మందికి

అది అర్థం కాదు. మన రచయితల్లో నూటికి తొంభై మంది కొన్ని విలువల్ని సిద్ధాంతాల్ని గీటురాళ్ళుగా పెట్టుకుని మానవ లోకాన్ని పరిశీలిస్తారు. న్యాయ ధర్మాల విషయంలో. ఏవ్యక్తికా వ్యక్తికి భిన్న భిన్న కోణాలు-ఉన్నాయని వాళ్ళెరుగరు "సోమ్స్ సుఖంగా లేడు. పిల్లే ఎం.పి. ఒడిలో తల వాల్చింది. రవంత తెరుచుకున్నా నోరు ముఖంలో చేసిన పుండులాగుంది. పెదవులకొసని చిరుతడి తెల్లగా ఎండి చారిక కట్టింది.

సోమ్స్ తోచక విస్కీ మళ్ళీపోశాడు.

"నిద్రపోయింది" — రంగా.

"ఓవర్ వర్క్" — రామసుబ్బు అసహ్యమైన ఛలోక్తి.

"కవిగారు ఈమెను ఎక్కడైన లోపల నిద్రబుచ్చి వస్తారా?" ఎం పి.

"ఊ" అంటానేమోనని సోమ్సుగాడిఆదుర్దా. నావంక కొరకొరచూశాడు

"ఆశకి మీకేఉంది. దేశంలో ఆపొజిషన్నంతా పడుకోబెట్టేశారు. మొన్న ఎలక్షన్సలో" —

ఎమ్. పి. నవ్వు. కల్తీలేని నవ్వులాగే ధ్వనించింది "పిల్లే" అన్నాడు అందులో ఆప్యాయత ఉంది, నిజంగా సోషలిస్టే తన హోదా గుర్తులేనట్టు "పిల్లే"తో సహా అందరం సమానులమైనట్టు వ్యవహరించాడు. మెల్లగా నడిపించి లోపలికి తీసుకుపోయాడు.

అయిదో రౌండ్ తరువాత రమ్మీ మొదలెట్టాం. రామసుబ్బు పేక కలుపుతుంటే సోమ్స్ నన్ను పక్కకిపిలిచాడు.

"నువ్వంటే మహగురి వాడికి. ఇండస్ట్రియల్ ఆల్కహాల్‌కి దరఖాస్తు పెట్టాను. నువ్వు కాస్తగట్టిగా చెప్పావంటే వీడు ఇప్పించేస్తాడు." అన్నాడు.

"ఏదో ఉందని ముందేఅనుకున్నానులే ....దానిలో మీకేమన్న లబ్ధి ఉందా అని అడిగాడనుకో....కాస్త తెలివి రగిలి అన్నాను.

"నీకూ నాకూ మధ్య ఎవరిది? అన్న ప్రశ్న ఉంటుందా? నీఇంటద్దె

ఎన్నిసార్లు కట్టాను? నీటెలిఫోన్ బిల్స్ ఎన్నిసార్లు కట్టాను"

"ఆ సంగతే చెపుతాను, నేనీ ఉపకారం చేస్తె నా టెలిఫోన్ బిల్సు"

"ఒరే, వేళాకోళం కాదు. ఏడాదికి అయిదారు లక్షలు మిగులుతుంది ఎల్లుండి మళ్ళీ పోతున్నాడు ఢిల్లీ. రేపే చెప్పాలి."

రామసుబ్బు ఆటకి పిలిచాడు. ముక్కలు తీశాడు. రంగులు అతుక్కు పోయాయి, వైతరణి విస్కీ వాసన వెయ్యడంమొదలు పెట్టింది. నేను నెగ్గా నన్నాడు. ముగ్గురూ ఆల్ కౌంటులు ముసైరూపాయలు. సోమ్సుగాడు నాముక్క చూపి నన్ను నెగ్గించినట్టు చూచాయగా తెలుసు, ఆలోచనలన్నీ అతుక్కు పోయిన సందర్భంలో —

"పిల్లె" ఎం. పి ల పునఃప్రవేశం.

"రేపు చాల ఎంగేజ్‌మెంట్సున్నాయి, సెలవు"

"మావాడు మిమ్మల్ని రేపు మధ్యాహ్నం లంచికి పిలవాలని" సోమ్స్,

"ఆవిడ నెందుకు బాధపెట్టడం? "నావంక తిరిగి "ఆవిడ ఒకరు ఉండి ఉంటారని నమ్మకంతో అన్నాను" అని పూర్తి చేశాడు ఎం. పి.

"రూఢిగా నాఆస్తిత్వం ఎంత నిజమో-అంత ...."

"మీరే రాకూడదూ మాగెస్ట్ హౌస్‌కి ఈ రాజకీయ మిత్రుల నుంచి. నాకు విడుదల దొరుకుతుంది?" అన్నాడు ఎం.పి.

తప్పకుండా వస్తాడండి, నాకారులో పంపిస్తా" సోమ్స్.

"మీ కందరికి ఆకారు ఇరుకౌతుందేమో. ఇరుకులోను ఒక సుఖం ఉంటిగాని ఆయన వస్తానంటే కవిగారిని ఇంటిదగ్గర దింపేసి పోతాను" ఎం పి.

కారులో వెనుకసీట్లో, కాస్తా తేలిపోతు విమానంలోలాగ. రోడ్డుమీద తెల్లగీతాలు రెండు మూడుగా చీలిపోతుంటే దీక్షగా చూస్తున్నాడు.

ఎం. పి. అన్నాడు,

"ఇండస్ట్రియల్ ఆల్కహాలు పర్మిట్ కోసం దరఖాస్తు పెట్టాడు

కాస్త లేచి కూర్చున్నారు.

"మిమ్మల్ని చెప్పమన్నాడా?"

నేను జొనననలేదు.

"అసలు వాళ్ళందరికి దండిగానే ముట్టజెప్పాడు. అంచేత ఇస్తారు మీరు కనీసం పాతికవంతు వాటా అడగండి. వొదిలిపెట్టొద్దు."

"అడగడం నాచేతగాదు. అడిగిన ఏదోచెప్పి ఎగ్గొడతాడు అప్పుడప్పుడు అప్పులిచ్చి తన రుణం తీర్చుకుంటాడు.

....లాభం లేదు"

"నాకాశ్చర్యం వేసేదేమిటంటే—

మీరు ప్రతిమనిషినీ పుస్తకంలా చదవ గలరు. వాళ్ళకి పై చెయ్యిగా ఎందుకుండలేరు?"

"నేనూ మనిషినిగనక నాలోరచయితాది పై చెయ్యే మనిషిని మాత్రం కాస్త తప్పుతరహా."

ఎం.పి అప్యాయంగా నాచెయ్యి నొక్కాడు. మర్నాడు కలుసుకుందా మన్నాడు.

కారు దిగి మెట్లెక్కుతుంటే అలవాటు కొద్దీ జేబు తడుముకున్నాను. అసలు రెండురూపాయి నోట్లతోపాటు, ముప్పై రూపాయలు నోమ్ప్పముట్ట జెప్పిన లంచం, కాస్త మనసుకి ధైర్యం ఇచ్చింది.

మంచంమీద నడుంవాల్చి, కలలతో నిండిన కలత నిద్రలో మునిగి పోయాను. వాటినిండా భావిని గురించిన ఆశాస్వప్నాలు — 'అభ్యాగతులు' మిలియన్ ప్రతులు అమ్ముడు పోయింది నేను చంద్రమండలంతో ఉన్నాను పక్కకి ఒత్తిగిలితే జేబులో ముప్పై గుండెకు తగిలి కల కరిగి పోయింది.

ఆతరువాత తెరపడిపోయింది రంగభూమి కాళీ—చీకటి—

(జ్యోతి; దీపావళి - 1971)